

MØRE OG ROMSDAL, SOGN OG FJORDANE STATSADVOKATEMBETER

Riksadvokaten
Postboks 8002 Dep
0030 OSLO

RIKSADVOKATEMBETET	
J.nr:	201301335-10
	16 SEPT. 2013
Arkiv:	820.1
Saksbeh:	HST

DERES REF.:
2013/01335-002 HST/ggr 820.1

VÅR REF.:
2013/01442-003 JHO012 820.1

DATO:
12.09.2013

HØRING - NOU 2013: 9 ETT POLITI - RUSTET TIL Å MØTE FREMTIDENS UTFORDRINGER (POLITIANALYSEN)

Vi viser til riksadvokatens brev av 5. juli 2013 og har følgende merknader:

Erfaringer fra reformen i 2002

Erfaringer fra sammenslåingen i 1. januar 2002 savnes i analysen. Den gang ble det også på forhånd redegjort for en gevinst i form av frigjorte årsverk ved å gå fra 54 til 27 politidistrikt. (37/38 distrikt i NOU 10 for 1999). Dette skulle bl.a. resultere i flere politifolk i gatene. Denne gangen konkluderes det med et effektiviseringspotensiale på nesten 600 årsverk ved regionsmodellen, og en besparelse på om lag 400 stillinger innen administrasjon og ledelse for mellommodellen. (side 118 under pkt. 12.5.8 i analysen.) Vedlegg 7 til politianalysen inneholder en beregning av økonomiske konsekvenser av de foreslåtte tiltak, men erfaringer fra forrige sammenslåing kan ikke sees medtatt. Med en omfattende lignende reform så nært i tid, burde man forvente en analyse av så vel omkostninger som gevinst ved en halvering av politidistriktene.

Kontrollspenn

Under pkt. 6.2.1.2 argumenteres det for regionsmodellen bl.a. med den begrunnelse at en slik organisering med 6 politidistrikt gir et håndterbart kontrollspenn for politiets overordnede ledelse. I NOU 1999 nr. 10 "En bedre organisert politi- og lensmannsetat" er "kontrollspenn" omtalt flere ganger også i et eget vedlegg med en grundig gjennomgang om hvor stort et slikt kontrollspenn bør være. Konklusjonen synes å være at begrepet kontrollspenn er lite nyttig og at størrelsen på et kontrollspenn ikke nødvendigvis avgjør hvor stor kontroll som faktisk utøves. Ett av de effektivitetsproblemer et lite kontrollspenn kan gi er etter utredningen fra 1999, en økning i antall hierarkiske nivå i organisasjonen. En stor reduksjon av antallet politidistrikt nå, vil kunne kreve et nytt ledernivå mellom politimester og driftsenhetsleder. De vurderinger som ble foretatt i 1999 må antas fortsatt å ha interesse, men synes utelatt i politianalysen.

Robuste fagmiljø

Politianalysen legger til grunn 20 årsverk i en påtaleenhet som et minimum for et robust fagmiljø (pkt. 12.5.3.1). Utvalgets begrunnelse for dette tallet synes å passe like godt til tallet 15 eller 12. Analysen legger videre til grunn at ” integrert påtale forutsetter fysisk tilstedeværelse der etterforskningen skjer”. Dette tilsier at ved regionsmodellen og mellommodellen må påtaleenheten deles opp på forskjellige tjenestesteder. Dette forutsetter videre politianalysen under pkt. 12.5.9 som også omhandler de øvrige fellesfunksjoner (uten operasjonssentralen). Her fremgår det: ” ressursene trenger ikke å sitte mer sentralisert enn de gjør i dag med unntak av noen spesifikke funksjoner.” Med unntak av operasjonssentralen legges det altså til grunn at ved regionsmodellen og mellommodellen vil fagmiljøene være fysisk lokalisert på forskjellige steder i politidistriktet.

Da er man etter vårt syn i den situasjon at det for disse fagområder er lite å tjene på politidistrikt med størrelse ut over fylkesmodellen. Den gevinst man åpner ved større fagmiljø blir så igjen tapt ved at fagmiljøene splittes på forskjellige tjenestesteder. Erfaringer fra denne statsadvokatregionen er den at et fagmiljø vil begrense seg til gruppen som sitter fysisk samlet. Etter sammenslåingen av Nordmøre politidistrikt og Romsdal politidistrikt har man fortsatt langt på vei ett fagmiljø i Kristiansund og ett i Molde både når det gjelder etterforskning og påtale.

Vurdering av politiets tilleggsoppgaver

I St. meld. nr. 22 (2000-2001) fremgår følgende i kap. 3.3.5. ” Norsk politi skal ha et sivilt preg. En måte å ivareta det sivile preget er å la politiet ivareta oppgaver utover ordens- og straffesaksarbeidet. Slike oppgaver bidrar til å skape et godt og tillitsfullt klima mellom politi og publikum.”

Dette sivile preget er en del av befolkningens oppfatning av politiet og mye av årsaken for den tillitt politiet i dag har. Ikke minst lensmannsetatens lange historie med sivile gjøremål har gitt grunnlaget for dette.

Utvalget understreker effektivitetsgevinsten ved å overlate de sivile gjøremål til andre organer, men synes ikke å ha vurdert hva politiet taper ved en slik overføring. Politiet vil, som utvalget påpeker, frigjøre ressurser til kjerneoppgavene. En viktig forutsetning for at kjerneoppgavene kan løses på en god måte, er imidlertid at det er et godt og tillitsfullt klima mellom politiet og befolkningen.

Utvalget konkluderer under avsnitt 11.3 med at: ”det er ikke funnet dokumentasjon på at de mange sivile oppgavene virkelig gir politiet en bred kontaktflate som de bruker for å skaffe informasjon og drive kriminalitetsbekjempelse”.

Hva slags dokumentasjon man har lett etter og kunne forvente å finne sies det intet om. Det vises riktignok til en sammenligning med de øvrige nordiske land (pkt. 11.3.3), men politiet har også i disse land forvaltningsoppgaver.

En så omfattende endring i politiets oppgaver som utvalget foreslår bør vel begrunnes utover rene argumenter om effektivitet. Utvalgets forslag (avsnitt 11.5) om at det bør igangsettes nødvendig utredningsarbeid med sikte på å overføre oppgaver innen sivil rettspleie, tiltres derfor herfra. I et

slikt utredningsarbeid bør ev. konsekvenser for publikums tillit til politiet ved en overgang fra det politi som beskrives i stortingsmeldingen for 12-13 år siden til det politi utvalget foreslår, nøye behandles.

Når det gjelder utvalgets konkrete forslag til overføring av tilleggsoppgaver i vedlegg 3 til har vi følgende utfyllende bemerkning til avsnittet om hovedstevnevitnet:

Her vises det til lensmannens rolle som hovedstevnevitne. Etter domstolloven § 63 er imidlertid også politistasjonssjefen hovedstevnevitne og etter domstolloven § 165 annet ledd kan politiet foreta forkynning i straffesaker. Det er svært viktig at politiet beholder denne oppgaven. Som riktig påpekt av utvalget er det ingen annen offentlig etat som naturlig kan utføre denne oppgaven. Utsettelse av straffesaker fordi tiltalte eller vitner ikke er stevnet, hindrer effektiv utnyttelse av domstolens og påtalemyndighetens ressurser.

Stevnevitnes arbeid vil også gi politiet et nyttig innblikk i miljøer som ellers ikke er tilgjengelig.

Konklusjon

Vi tiltrer utvalgets forslag om reduksjon av antall tjenesteder. I de to fylkene i denne statsadvokatregionen er antall tjenestesteder høyt med mange lensmannskontor. De tre politidistriktene har organisert seg med regioner for mer effektiv ressursutnyttelse som vaksamarbeid, men har ikke kunnet nedlegge lensmannskontor. Ved å slå sammen lokale tjenestesteder – lensmannskontor er det aktuelle i disse fylkene – kan man oppnå den gevinst utvalget forutsetter fullt ut. Husleieutgifter reduseres og bemanningen på de gjenværende lensmannskontor styrkes.

Vi er av den oppfatning at det ikke foreligger tilstrekkelig grunnlag for å endre strukturen av politidistriktene etter den regionsmodell eller mellommodell som utvalget foreslår. Vi har tre velfungerende politidistrikt. Sogn og Fjordane politidistrikt kan vise til gode resultater, ikke minst når det gjelder oppklaring av straffbare forhold. Resultatene er vesentlig bedre enn det som oppnåes i Hordaland og Rogaland. Påtaleenheten er velfungerende med 8 påtalejurister. Som en del av en region Vest vil den forholdsvis store del av straffesaker være så liten at det er grunn til å frykte at ressursene vil bli benyttet i f.eks. i Bergen og Stavanger. Det er også vanskelig å se en gevinst av en sammenslåing av Sunnmøre med Nordmøre og Romsdal politidistrikt. Et ev. felles politidistrikt i fylket vil fysisk være delt i to ved Romsdalsfjorden og fagmiljøene vil være delt.

For straffesaksarbeidets del ser vi det slik at den av de tre modellene utvalget redegjør for er det fylkesmodellen som vil være mest hensiktsmessig for denne del av landet.

Operasjonssentralene i fylkene her fungerer godt. Disse har også fungert ved skipsfartsulykker og andre alvorlige hendelser. De er imidlertid ikke dimensjonert for hendelser av betydelig størrelse eller flere større hendelser samtidig. Slike situasjoner må kunne løses ved bistand fra nærliggende distrikt, under lokal ledelse. Med tekniske løsninger på plass må flere operasjonssentraler lett kunne samarbeide. Ved redningsaksjoner har man jo samspillet med hovedredningssentralen. Ved store hendelser vil politimesteren sette stab og må kunne styrke en operasjonssentral å kort varsel.

Jan Hoel